
Vastaus valtuustoaloitteeseen, Väestön psyykkinen kriinkestävyys ja sen vahvistaminen

KVALT 23.02.2026 § 10

Valtuutettu Sari Hassi jätti seuraavan valtuustoaloitteen:

”Valtuustoaloite

Väestön psyykkinen kriinkestävyys ja sen vahvistaminen

Mikä on psyykkinen kriisi?

Kriisissä olevan henkilön psyykkinen tasapaino järkkyy. Se voi johtua jostakin elämän kriisitilanteesta, odottamattomasta ja yllättävästä tapahtumasta, joka vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen ja kokemukseen.

Mitä tarkoittaa väestön kriinkestävyys? Se tarkoittaa kansalaisten kykyä kestää ja toipua kriisitilanteista ja se rakentuu yksilöiden ja myös yhteisön psyykkisestä ja sosiaalisesta kestävydestä.

Yksilötasolla se on kykyä säilyttää toimintakyky stressin keskellä ja toipua siitä, kun taas yhteiskunnallisesti se on koko väestön resilienssiä eli kykyä sopeutua, palautua ja selviytyä vaikeista tilanteista, vastoinkäymisistä ja muutoksista.

Tällä hetkellä maailmassa ja myös omassa maassamme eletään epävarmoja aikoja ja nämä vaikuttavat meihin jokaiseen.

Ihmisten arjessa on taloudellisia epävarmuustekijöitä, näköalattomuutta tulevaisuuteen ja myös yleinen turvallisuudentunne on heikentynyt.

Psyykkisen kriinkestävyyden tulisi olla osa varautumista ja valmiutta ja sen tulisi olla osana kaikkia valmiussuunnitelmia, mitä yhteiskunnassa tehdään.

Tässä ajassa tarvitaan yhä enemmän toisista välittämistä ja huolehtimista, yksilöinä ja yhteisönä. Tarvitaan ennaltaehkäiseviä palveluja kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja yhteisöjen järjestäminä ja em. tahojen yhteistyönä.

Mitä pitäisi ottaa huomioon?

Psyykkinen kriinkestävyys tulisi ymmärtää asiaksi, mihin pitää investoida, koska ihmiset, jotka haluavat ja jaksavat puolustaa Suomea, ovat tärkein osa voimavaraamme.

Resilienssiltään erityisen haavoittuvien ryhmien tunnistaminen ja tukeminen ajoissa.

Erityisesti lasten ja nuorten psyykkisen turvallisuudentunteen ja -kokemuksen vahvistamisen keinot.

Disinformaation systemaattisempi torjunta.

Me allekirjoittaneet edellytämme, että Sastamalan kaupunki osoittaa konkreettisia toimia ja tuo kaupunginvaltuustolle tiedoksi, millä tavoin väestön psyykinen kriisinkestävyys ja sen vahvistaminen otetaan kaupungin varautumis- ja valmiussuunnitelmaan mukaan.

Sastamalassa 23.2.2026

Sari Hassi

Muut allekirjoittajat:

Aleksi Sandroos

Marika Helenius

Pauli Pietilä

Salme Kuukka

Jalmari Kulmala

Wilhelm von Nandelstadh

Heljä Leppäniemi

Ulla Nieminen

Joe Rajala

Jenni Jokinen

Minna Isotalo

Jarkko Mäkipää

Markku Pärssinen

Seppo Aarinen

Mirva Iso-Kukkula

Eveliina Asikainen

Vesa Kervinen

Timo Haapanen

Jari Kaihlamäki”

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää valtuutettu Sari Hassin jättämän valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KHALL 18.05.2026 § 100

136/09.06.00/2026

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa esille tuotu väestön psyykinen kriisinkestävyys on ajankohtainen ja keskeinen osa kunnan varautumista sekä turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä. Sastamalan kaupunki tunnistaa psyykkisen kriisinkestävyuden vahvistamisen olennaiseksi osaksi kokonaisvaltaista turvallisuutta ja hyvinvointia.

Sastamalan kaupunki pyysi Pirkanmaan hyvinvointialueelta lausunnon valtuustoaloitteeseen ja sai sen annetussa määräajassa. Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto on liitteenä.

Sastamalan kaupungin hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2035 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa huhtikuussa 2026.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää erillisen turvallisuusosion, jossa turvallisuus ymmärretään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden kokonaisuutena. Psyykkiseen kriisinkestävyyteen keskeisesti liittyvä mielen hyvinvointi on määritelty yhdeksi hyvinvointisuunnitelman läpileikkaavista teemoista, ja se huomioidaan eri ikäryhmissä, elämänvaiheissa sekä hallinnonalojen toiminnassa.

Turvallisuuden edistäminen nähdään osana ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Keskeistä on riskien ja haavoittuvuuksien tunnistaminen sekä niiden taustalla olevien juurisyiden ymmärtäminen ja vähentäminen. Tämä koskee erityisesti lasten, nuorten ja perheiden arkea, mutta myös muita väestöryhmiä, joiden resilienssi voi heikentyä esimerkiksi sosiaalisen eriarvoisuuden, yksinäisyyden, mielenterveyden haasteiden tai taloudellisen epävarmuuden seurauksena.

Väestön kriisinkestävyyden vahvistaminen ja siihen liittyvät investoinnit

Sastamalan kaupunki tekee tiivistä ja suunnitelmallista yhteistyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä. Lakisääteiset vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut toteutuivat huhtikuussa 2026. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa sovittiin kuntalaisten resilienssin vahvistamisesta muun muassa yhteisellä viestinnällä, ennaltaehkäisevien toimintamallien vahvistamisella sekä monialaisen yhteistyön tiivistämisellä. Toimenpiteissä painottuvat mielenterveyden edistäminen (erityisesti luontohyvinvoinnin kautta), syrjäytymisen varhainen tunnistaminen ja siihen puuttuminen, arjen turvallisuutta tukevien toimintamallien kehittäminen, ikääntyneiden ennaltaehkäisevä hyvinvointityö sekä kulttuuri- ja hyvinvointiosaamisen vahvistaminen. Lisäksi tiedolla johtamista ja yhteistä tilannekuvaa vahvistetaan muun muassa turvallisuuskyselyn ja hyvinvointitiedon paremmalla hyödyntämisellä. Pirkanmaan hyvinvointialue toteuttaa keväällä 2026 turvallisuuskyselyn, jolla saadaan kuntakohtaista tietoa väestön turvallisuuden kokemuksesta.

Kaupunki on vahvistanut varautumista ja kokonaisvaltaista turvallisuutta resursoimalla määräaikaisen varautumissuunnittelijan tehtävän, jonka keskeisenä tehtävänä on kehittää valmiussuunnittelua, vahvistaa toimialojen ja yhteistyökumppaneiden välistä yhteistyötä sekä parantaa kaupungin valmiutta häiriötilanteisiin. Tehtävä tukee siten suoraan väestön kriisinkestävyyden ja resilienssin vahvistamista.

Sastamalan kaupungilla on hyvinvointityötä tukevia kumppanuussopimuksia järjestöjen kanssa. Suomen Punaisen Ristin kanssa tehtävä yhteistyö painottuu erityisesti turvallisuustaitojen, ensiavun ja kriisivalmiuksien edistämiseen. MIELI Tukitalo mielenterveys ry:n kanssa laadittu

kumppanuussopimus tukee mielen hyvinvointia, matalan kynnyksen mielenterveystyötä ja psyykkisen tuen saatavuutta kuntalaisille.

Lasten ja nuorten turvallisuuden tunteen vahvistaminen:

Sastamalan perhekeskus toimii verkostomaisena toimintamallina lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteensovittamisessa. Toiminta perustuu kansalliseen perhekeskusmalliin ja sitä on kehitetty osana alueellista yhteistyötä ja yhteisövaikuttavuuden viitekehystä. Perhekeskuksen rakenteet mahdollistavat ajantasaisen tilannekuvan muodostamisen sekä ilmiölähtöisen johtamisen. Toiminnassa korostuvat varhainen tuki, monialainen yhteistyö sekä lasten, nuorten ja perheiden resilienssin vahvistaminen osana ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä.

Käytännön esimerkkinä perhekeskuksen työstä mainittakoon keväällä järjestetty verkostoiltapäivä resilienssin teemalla, jossa sisältönä oli muun muassa Pirkanmaan kouluille ja oppilaitoksille laadittu kriisityön ohjeistus ja yhteisövaikuttavuustyön antama tuki mielen hyvinvoinnille ja resilienssille. Lisäksi Sastamalan perhekeskus toteuttaa kesällä 2026 puistoruokailun pilotin, jossa tarjotaan maksuton ruokailu alle 18-vuotiaille. Toiminnalla tuetaan lasten ja nuorten arjen hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta sekä vahvistetaan resilienssiä ennaltaehkäisevän työn keinoin.

Sastamalan perhekeskus on myös ottamassa käyttöön digitaalisen tilannekuvatyökalu Näkymän ensimmäisten kuntien joukossa Pirkanmaalla. Näkymä on digitaalinen tilannekuvatyökalu, jolla kerätään ja analysoidaan eri toimijoiden havaintoja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista, mahdollistaen ilmiöiden varhaisen tunnistamisen sekä toimenpiteiden ennakoivan kohdentamisen.

Varautumisen näkökulmasta kaupungin eri yksiköiden valmiussuunnitelmia päivitetään systemaattiseksi ajantasaiseksi, tähän on tarjolla varautumisasiantuntijan apua.

Resilienssiltään haavoittuvien ryhmien tunnistaminen

Resilienssiltään haavoittuvia ryhmiä tunnistetaan hyödyntämällä monipuolista hyvinvointitietoa, kuten kouluterveyskyselyn tuloksia, sosiaali- ja terveydenhuollon (esimerkiksi lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnit) sekä sivistyspalvelujen tilasto- ja asiakastietoa (esimerkiksi koulupoissaolot) sekä perhekeskustoiminnan arjen havaintoja. Tunnistamista vahvistetaan kokoamalla eri toimijoiden tuottamaa tietoa yhteiseksi tilannekuvaksi verkostoyhteistyössä.

Ikääntyneiden osalta resilienssiltään haavoittuvia ryhmiä tunnistetaan TOSIKUVA-hankkeessa vuosina 2026–2028 hyödyntämällä etsivän kulttuurisen vanhustyön toimintamalleja. Lisäksi perustettava Sastamalan IKI-HYTE-verkosto tukee

haavoittuvassa asemassa olevien ikääntyneiden tunnistamista ja tavoittamista. Näin mahdollistetaan toimenpiteiden oikea-aikainen kohdentaminen niihin väestöryhmiin, joiden resilienssi on heikentynyt.

Sastamalan kaupunki on investoinut yhteisöneuvontaan hankkimalla tarvittavat laitteet ja tarjoamalla kirjaston tilat Kela-etäyhteyden käyttöön. Ratkaisu parantaa palvelujen saavutettavuutta ja mahdollistaa sujuvan asiointituen erityisesti taloudellisiin ja toimeentuloon liittyvissä tilanteissa. Etäyhteys vähentää epävarmuutta ja ehkäisee tilanteiden pitkittymistä sekä vahvistaa kuntalaisten valmiuksia hoitaa asioitaan ja luottamusta palvelujärjestelmään myös muutostilanteissa.

Disinformaation torjunta

Sastamalan kaupunki ehkäisee disinformaation vaikutuksia vahvistamalla kuntalaisten mediataitoja, kriittistä tiedon arviointia sekä oikea-aikaisen ja luotettavan tiedon saatavuutta. Tarjolla on digitukea muun muassa yhteisöneuvonnassa, kirjastoissa ja Sastamalan opiston tarjonnassa. Digituen palvelukartan valmistuminen on tänä vuonna sitovana talousarviotavoitteena. Digituen avulla kuntalaisia ohjataan tunnistamaan luotettavia tietolähteitä, hyödyntämään viranomaispalveluita sekä arvioimaan verkossa leviävän tiedon paikkansapitävyyttä. Samalla varmistetaan, että eri väestöryhmillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada ajantasaista ja oikeaa tietoa, mikä vähentää virheellisen tiedon vaikutuksia ja tukee turvallisuuden tunnetta arjessa.

Sastamala torjuu disinformaatiota varmistamalla avoimen ja ajantasaisen viestinnän kuntalaisten tuntemissa ja tunnistamissa kanavissa. Etenkin opetuksessa vahvistetaan lasten medialukutaitoa ja kriittistä tiedon arviointia. Myös kriisiviestinnän ohjetta ollaan päivittämässä.

Yksilötason kriisinkestävyys ja ennaltaehkäisevät palvelut kaupungin, hyvinvointialueen, seurakuntien ja järjestöjen yhteistyönä

Sastamalassa on viime vuosina kehitetty eri ikäryhmille suunnattuja kohtaamispaikkoja monialaisena yhteistyönä. Perhekeskuksen Kohtaamispaikka Vintti tarjoaa tilat lapsiperheiden vertaistukeen, nuorisotilat tavoittavat nuoria, Ohjaamo alle 29-vuotiaita, Yhteisöneuvonta työikäistä väestöä ja Lähitorit ikääntyneitä. Myös kansainväliset olohuoneet jatkavat kaupunkiolohuoneina Kotoa kohti-hankkeen päättymisen jälkeen. Yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakuntien kanssa toteutettu toiminta tukee kuntalaisten resilienssin vahvistamista tarjoamalla matalan kynnyksen tukea helposti.

Sastamalan kaupungin ensimmäinen kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tukee psyykkisen kriisinkestävyiden

vahvistamista erityisesti toimeenpanovaiheessa. Suunnitelman tavoitteena on vahvistaa hyviä väestösuhteita, osallisuutta ja yhdenvertaista kohtelua, jotka ovat keskeisiä tekijöitä yhteisöllisyyden ja luottamuksen rakentumisessa sekä kriiseistä selviytymisessä.

Yhteenvetona todettakoon, että resilienssiä vahvistetaan kehittämällä tiedolla johtamista ja yhteistä tilannekuvaa, edistämällä mielenterveyttä ja luonnosta saatavaa hyvinvointia, ehkäisemällä syrjäytymistä varhaisessa vaiheessa sekä hyödyntämällä Pirkanmaa-tasoisien turvallisuuskyselyiden tuottamaa tietoa toimenpiteiden kohdentamisessa. Psykkisen kriisinkestävyyden ja resilienssin vahvistaminen on yhteinen tehtävä, joka edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä, luottamusta ja toivoa. Pirkanmaan perhekeskustoiminnan mukaisesti keskeistä on, että jokainen toimija ja yhteistyökumppani omalta osaltaan vahvistaa toivon näkökulmaa sekä uskoa tulevaisuuteen muuttuvassa toimintaympäristössä. Tämä luo perustan yhteisöllisyydelle, turvallisuuden tunteelle ja kyvyille selviytyä erilaisista kriisitilanteista.

Toimivallan peruste	Hallintosääntö 131 §
Valmistelija	hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari, hallintojohtaja Tapio Rautava
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa kaupunginvaltuustolle valmistelutekstistä ilmenevän vastauksen Sari Hassin 23.2.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen. Valtuustoaloite katsotaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari, puh. 040 184 8378